

Briselē, 2016. gada 30. novembrī
(OR. en)

15013/16

RECH 337
EDUC 408
SOC 754
COMPET 626

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iep. dok. Nr.:	14301/16 RECH 309 EDUC 365 SOC 690 COMPET 575
Temats:	Pasākumi, lai atbalstītu pētniekus karjeras sākumposmā, vairotu zinātnieku karjeru pievilcību un veicinātu ieguldījumus cilvēku potenciālā pētniecības un attīstības jomā - Padomes secinājumi (pieņemti 2016. gada 29. novembrī)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi "Pasākumi, lai atbalstītu pētniekus karjeras sākumposmā, vairotu zinātnieku karjeru pievilcību un veicinātu ieguldījumus cilvēku potenciālā pētniecības un attīstības jomā", ko Padome pieņēma savā 3503. sanāksmē 2016. gada 29. novembrī.

**PADOMES SECINĀJUMI "PASĀKUMI, LAI ATBALSTĪTU PĒTNIEKUS KARJERAS
SĀKUMPOSMĀ ¹, VAIROTU ZINĀTNIEKU KARJERU PIEVILCĪBU UN VEICINĀTU
IEGULDĪJUMUS CILVĒKU POTENCIĀLĀ PĒTNIECĪBAS UN ATTĪSTĪBAS JOMĀ"**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT

- 2003. gada 10. novembra rezolūciju par pētnieku profesiju un karjeru Eiropas pētniecības telpā (EPT) ²;
- 2005. gada 18. aprīļa secinājumus par cilvēkresursu stiprināšanu zinātnē un tehnoloģijā Eiropas pētniecības telpā ³;
- Eiropadomes 2008. gada 13. un 14. marta secinājumus, kuros dalībvalstis tika aicinātas likvidēt šķēršļus zināšanu brīvai kustībai, izveidojot "piekto brīvību", kuras pamatā cita starpā būtu pētnieku, kā arī studentu, zinātnieku un universitāšu mācībspēku brīvas pārrobežu kustības stiprināšana ⁴;
- 2008. gada 30. maija secinājumus par ģimenei draudzīgām zinātnieku karjerām – ceļā uz integrētu modeli, kuros tika atgādināts, cik svarīga ir pētījumu un tehnoloģijas attīstības politika sakarā ar Lisabonas stratēģiju ⁵;

¹ Pētnieki karjeras sākumposmā piederētu R1 profilam – pirmās stadijas pētnieki (līdz zinātņu doktora grādam (*PhD*)) un R2 profilam – atpazīstams pētnieks (pētnieki ar zinātņu doktora grādu vai tā ekvivalentu, kuri vēl nav pilnībā neatkarīgi), kā aprakstīts Eiropas Pētniecības karjeru sistēmā, kuru 2011. gadā pieņēma EPT cilvēkresursu un mobilitātes vadības grupa (*SGHRM*).

² OV C 282, 25.11.2003.

³ Dok. 8194/05.

⁴ Dok. 7652/1/08 REV 1.

⁵ Dok. 10212/08.

- 2008. gada 1. un 2. decembra secinājumus par "Eiropas Pētniecības telpas 2020. gada redzējuma" definēšanu ⁶;
 - ministru Biltgena (*Biltgen*; Luksemburga) un Gagu (*Gago*; Portugāle) 2009. gada 18. maija ziņojumu par Eiropas partnerību, lai uzlabotu pievilcību karjerai pētniecības un tehniskās attīstības (PTA) jomā un nosacījumus pētnieku mobilitātei Eiropā ⁷;
 - 2010. gada 2. marta secinājumus par Eiropas pētnieku mobilitāti un karjeru ⁸ un 2015. gada 1. decembra secinājumus par pētniecības integritāti ⁹ un dzimumu līdzsvaru; ¹⁰
 - 2015. gada 29. maija secinājumus par Eiropas pētniecības telpas ceļvedi 2015.–2020. gadam, kurā uzsvērtā cilvēkkapitāla loma EPT attīstīšanā un vajadzība nostiprināt visaptverošas cilvēkresursu stratēģijas un iespēju nodrošināšana jauniem pētniekiem, sniedzot viņiem pievilcīgas karjeras iespējas; ¹¹
 - Eiropas Parlamenta 2015. gada 9. septembra rezolūciju par sieviešu karjeru zinātnē un universitātēs un tā dēvētajiem stikla griestiem, ar kuriem viņas saskaras ¹²;
 - 2016. gada 27. maija secinājumus par pārēju uz atvērtas zinātnes sistēmu ¹³,
1. NORĀDA, ka jaunas pētnieku un zinātnieku paaudzes ir būtiskas turpmākai pētniecībai un inovācijai Eiropā un tām būs svarīga loma modernizētā pētniecības vidē, lai labāk risinātu ar sabiedrību un ekonomiku saistītus izaicinājumus.

⁶ Dok. 16767/08.

⁷ Dok. 10003/09.

⁸ Dok. 6833/10.

⁹ Dok. 14853/15.

¹⁰ Dok. 14846/15.

¹¹ Dok. 9351/15.

¹² Pieņemtie teksti, P8_TA(2015)0311.

¹³ Dok. 9526/16.

2. ATZĪST, ka pastāv nozīmīgi šķēršļi, lai pētnieki karjeras sākumposmā iekļūtu zinātnieku aprindās, paliktu tajās un sniegtu tām pilnvērtīgu ieguldījumu, un šajā sakarā ATZINĪGI VĒRTĒ centienus, kurus jaunie pētnieki pauduši 2016. gada 19. jūlija Bratislavas deklarācijā ¹⁴. UZSVER nepieciešamību atbalstīt pētniekus karjeras sākumposmā karjeru veidošanā, lai attīstītu viņu talantu un piedāvātu viņiem pievilcīgas karjeras attīstības iespējas, tostarp attiecībā uz starpnozaru publiskā un privātā sektora mobilitāti un starptautisko mobilitāti, abu veidu karjeras iespējām un doktorantūras studijām sadarbībā ar nozari, vienlaikus padarot zinātnieku karjeras jauniešiem pievilcīgākas.
3. Ar mērķi pētniekiem karjeras sākumposmā kopumā palielināt iespējas un radīt labākus apstākļus gan Eiropas, gan valstu līmenī AICINA Komisiju un dalībvalstis kopīgi strādāt pie tā, lai vairotu informētību par esošajām iniciatīvām, kuru mērķis ir uzlabot pētnieku karjeras sākumposmā iespējas un karjeras perspektīvas neatkarīgi no viņu dzimuma, un lai izskatītu jaunus veidus, kā atbalstīt pētniekus karjeras sākumposmā, ņemot vērā arī valstu paraugpraksi par to, kā mudināt pētniekus izvēlēties šo karjeras virzienu un turpināt tajā strādāt ¹⁵.
4. ATKĀRTOTI APSTIPRINA, ka dzimumu jautājumi saistībā ar zinātnieku karjerām, tostarp attiecībā uz pētniekiem karjeras sākumposmā, ir īpaši svarīgi, un AICINA Komisiju un dalībvalstis turpināt atbalstīt un īstenot darbības un politikas dzimumu līdztiesības jomā un veicināt efektīvu darba un privātās dzīves līdzsvaru. AICINA dalībvalstis veicināt paraugpraksi un politikas, ar kurām tiecas likvidēt šķēršļus sieviešu virzībai pētniecības jomā un paplašināt pētniecības aprindu daudzveidību, un AICINA Helsinku grupu kopā ar *SGHRM* turpināt darbu pie šiem jautājumiem.

¹⁴ <http://www.eu2016.sk/data/documents/bratislava-declaration-of-young-researchers-final.pdf>

¹⁵ Paraugprakses piemēri: <http://declaration.mimuw.edu.pl/best-practices/>.

5. ATZĪST lielo nozīmi, kāda Eiropas pētniecības telpai (EPT), kā arī mentorēšanas un finansēšanas shēmām un tīklu veidošanas iniciatīvām ¹⁶ var būt, lai dotu labumu pētniekiem karjeras sākumposmā. AICINA Komisiju un dalībvalstis pastiprināt centienus, lai Eiropas pētniecības telpu padarītu pilnībā operacionālu, jo īpaši likvidējot atlikušos šķēršļus ceļā uz pētniekiem atvērtu darba tirgu un turpinot veidot pētniekiem pievilcīgus darba apstākļus, tostarp atbalstot pētniekus karjeras sākumposmā savu valsts rīcības plānu ietvaros un iesaistot viņus pilnībā funkcionālas EPT izstrādē un īstenošanā.
6. ATKĀRTOTI APSTIPRINA, ka ļoti svarīga ir atklāta, pārredzama un uz nopelniem balstīta darbā pieņemšana saskaņā ar Eiropas Pētnieku hartu un Rīcības kodeksu par pētnieku pieņemšanu darbā ¹⁷, un AICINA Komisiju un dalībvalstis turpināt vairo informētību par portālu *EURAXESS* un *RESAVER* shēmu. AICINA cilvēkresursu un mobilitātes vadības grupu turpināt darbu pie šiem jautājumiem.
7. AICINA Komisiju un dalībvalstis sekmēt un pienācīgi kompensēt visus mobilitātes veidus, tostarp virtuālo mobilitāti, vienlaikus ņemot vērā nepieciešamību novērst lielās atšķirības pētniecības un inovācijas jomā dalībvalstīs un reģionos.
8. MUDINA Komisiju izskatīt iespējas pastiprināt un, ja nepieciešams, pielāgot esošo atbalstu pētnieku karjeras sākumposmā vajadzībām, piemēram, atbalstu, kādu nodrošina Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības.
9. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka vairākas dalībvalstis ir izveidojušas stipendiju programmas, tostarp tādas, kas turpmākajiem EPT konkursu pieteikuma iesniedzējiem sniedz iespēju apmeklēt pašreizējo EPT stipendiātu pētniecības grupas.

¹⁶ Piemēram, *COST* programma – <http://www.cost.eu/>.

¹⁷ OV L 75, 22.3.2005.

10. ŅEM VĒRĀ Komisijas paziņojumu "Jaunā Prasmju programma Eiropai"¹⁸ un tam pievienotos priekšlikumus¹⁹, ar kuriem klajā nāca 2016. gada jūnijā, un ATZĪMĒ, ka svarīgi ir tas, ka pētnieku karjeras sākumposmā prasmēm un kompetencēm vajadzētu būt piemērotām mainīgajai pētniecības videi, tostarp nozarei, un uz zināšanām balstītas ekonomikas veicināšanai.
11. UZSVER nepieciešamību jaunām pētnieku paaudzēm nodrošināt atbilstošu prasmju klāstu, lielāko uzmanību veltot digitālo tehnoloģiju izmantošanai, uzņēmējdarbībai un zināšanu pārnesei, kā arī pētniecības integritātei un atvērtai zinātnei. ATKĀRTOTI APSTIPRINA, cik svarīga pētniecībai ir kvalitatīva apmācība, jo īpaši studijas doktorantūrā.
12. ŅEM VĒRĀ Komisijas ieceri pārskatīt augstākās izglītības modernizācijas programmu un potenciālu, kāds šai pārskatīšanai var būt, lai uzlabotu sinerģijas starp augstāko izglītību un EPT un risinātu ar pētniekiem karjeras sākumposmā saistītus jautājumus.
13. AICINA dalībvalstis:
- a) vēl vairāk sabiedrībā veicināt zinātni, karjeras pētniecībā un pētnieku karjeras sākumposmā nozīmi,
 - b) mudināt visu veidu un līmeņu mācību programmās stiprināt zinātnes izglītību, pamatojoties uz paraugpraksi un pētījumu rezultātiem, ievērojot augstāko izglītības iestāžu autonomiju,
 - c) mudināt universitātes un pētniecības iestādes izveidot skaidrākus un strukturētākus karjeras virzienus, veicināt pārredzamas darbā pieņemšanas procedūras, izmantojot tādus instrumentus kā, piemēram, "atklātas, pārredzamas un uz nopelniem balstītas darbā pieņemšanas rīku kopums", nodrošināt, ka jaunā pētnieku paaudze Eiropā ir apmācīta, lai kļūtu par radošām, kritiskām, autonomām un atbildīgām personām, kas uzņemas risku, paplašinot progresīvās pētniecības robežas, jo īpaši jau izglītības sākumposmā ieviešot inovatīvu doktorantūras programmu principus,

¹⁸ Dok. 10038/16.

¹⁹ Dok. 10205/16 un 10209/16.

- d) veicināt mentoru darbības, kuras veic vecākie pētnieki no universitātēm, pētniecības iestādēm, zinātņu akadēmijām un nozares, lai īslaicīgi vai ilgstoši strādātu ar pētniekiem karjeras sākumposmā pirms studijām universitātē, to laikā un pēc tam,
 - e) mudināt universitātes un pētniecības iestādes sniegt vairāk iespēju pētniekiem karjeras sākumposmā ar mērķi panākt labāku līdzsvaru starp pētniecību un mācīšanu un ņemot vērā nepieciešamību pēc ģimenei labvēlīgas darba vides,
 - f) veicināt paraugprakses un politikas piemērus, lai atbalstītu pētnieču karjeras sākumposmā profesionālo virzību,
 - g) mudināt finansēšanas aģentūras dalībvalstīs apsvērt analīzes veikšanu par to, vai un kā finansēšanas shēmas var uzlabot, stiprinot to darbību, lai palielinātu pētnieku karjeras sākumposmā iespējas un ļautu viņiem izstrādāt savas idejas,
 - h) atvieglot un veicināt pētnieku karjeras sākumposmā dalību divpusējās un daudzpusējās ZT sadarbības shēmās un projektos, jo pētnieku karjeras sākumposmā lielāka mobilitāte veicina Eiropas pievienoto vērtību pētniecības izcilībā,
 - i) mudināt pienācīga atbalsta nodrošināšanu doktora grāda kandidātiem, veidojot to uz kvalitātes novērtējuma pamata, vienlaikus ievērojot universitāšu un pētniecības iestāžu autonomiju.
14. AICINA dalībvalstis saskaņā ar valstu tiesību aktiem nodrošināt pienācīgu sociālo nodrošinājumu visiem pētniekiem, tostarp doktora grāda kandidātiem, kas ir iesaistīti apmaksātā pētniecības darbā.
15. AICINA Komisiju:
- a) sadarbībā ar dalībvalstīm izpētīt integrētus veidus, kā veidot tīklus starp jaunajiem pētniekiem Eiropā un turpmāk veicināt tīklu veidošanu starp iestādēm ES līmenī, palīdzot pētniekiem karjeras sākumposmā virzīt savas karjeras, kā arī iepazīstināt viņus ar rīkiem un grantiem, kas pastāv reģionālā, valsts un Eiropas līmenī,

- b) pamatojoties uz esošajiem pārraudzības procesiem un *Eurostat* paveikto un vajadzības gadījumā sadarbojoties ar ESAO, turpināt izstrādāt faktu bāzi par pētnieku un pētnieku karjeras sākumposmā mobilitāti EPT, izmantojot plūsmu mērījums Eiropas Savienībā un ar trešām valstīm, vienlaikus neuzliekot dalībvalstīm nevajadzīgu slogu attiecībā uz ziņojumu iesniegšanu.
 - c) atbalstīt pētnieku karjeras sākumposmā brīvprātīgu atgriešanos, lai veidotu zinātnieku karjeras savās izcelsmes valstīs, tādējādi veicinot tīklu veidošanu starp iestādēm visā Eiropā un starptautisko zinātnisko sadarbību, vienlaikus mudinot uz mobilitāti visas karjeras laikā,
 - d) apsvērt tādu līdzekļu izveidi kā, piemēram, atzinības balva ²⁰ izciliem pētniekiem karjeras sākumposmā ar mērķi atbalstīt neatkarīgu pētniecību, mobilitāti, tīklu veidošanu un uzņēmējdarbības prasmes.
16. AICINA pētniekus karjeras sākumposmā uzņemties līdzatbildību savas karjeras virzības pārvaldīšanā un būt pārmaiņu vēstniekiem, kas zinātnes attīstību sniedz sabiedrībai, un aktīvi veicināt Eiropas iedzīvotāju iesaistīšanu minētajās pārmaiņās.
17. VIENOJAS līdz 2018. gada beigām kopā ar Komisiju pārskatīt panākto progresu un pēc tam to darīt regulāri esošo pārraudzības procesu ietvaros.

²⁰ Piemēram, iespējamā Mateja Bela (*Matej Bel*) balvas izveide.